

העצמה ...

יום עיון להעצמת התא המשפחתי – מכון מאיר

מדבר שור עמ' ק"א-ק"ב; דרוש י"ג

נח איש צדיק תמים כו' את האלהים התהלך נח", אמרו חז"ל שמעלת האבות היתה גדולה ממנו שנאמר בהם: "התהלך לפני", "האלהים אשר התהלכו אבותי לפניו". והנה מצאנו עוד לשון שלישי בתורה: "אחרי ד' אלהיכם תלכו". וצריך לבאר תוכן אלה שלש המעלות והבדלן, מה נקרא התהלכות לפני ד', ומה היא התהלכות אחרי ד', ומה ההתהלכות את האלהים. ולכאורה כיון שלשון התהלכות את האלהים הוא ערך נשפל נגד הלשון של התהלכות לפני האלהים, אי"כ נראה שלשון "אחרי ד'" הוא מדרגה עוד יותר קטנה. ויש לפי זה לשאול למה צוה ד' אותנו בלשון "אחרי ד' אלהיכם תלכו", והי' ראוי להזהירנו בגדולה שבמעלות: לפני ד' אלהיכם תלכו, ועל כל פנים: את ד' אלהיכם תלכו, כמעלת נח לפחות. אבל נתבונן בדברים, כי השי"ת שייצר את האדם ועשהו ישר ונכון לבא אל תכלית שלמותו, הנה אחר שאבינו הראשון הוא והסדרים נשתנו, לא הי' רצון העליון ב"ה לתקן כל מה שנתקלקל כאחת ובבת אחת, רק שילך מהלך התיקון במעלות ומדרגות, ויהי' נתון תחת מסיבות שונות לעלות, ולפעמים לרדת ג"כ בסולם ההשתלמות, לצורך עלי', עד שלבסוף יגיע הדבר לתכלית התיקון היותר שלם שיהי' לע"ל שתמלא הארץ דעה את ד', ויהפך אל העמים כלם שפה ברורה לקרא כלם בשם ד'. והנה השי"ת הנותן לרוח משקל, נותן ג"כ משקל לרוח האלהי של צורך ההשתלמות האנושית הכללית, כמה יופיע בכל דור ודור, וכדחז"ל במד"ר: "אפי' רוח הקודש ששורה על הנביאים אינו שורה אלא במשקל", וה"ה לכל אור רוח הקודש והכמת אלהים כמה תוכל להתפשט בכל דור, וכמה תהי' פעולתו של כל דור על העתיד. והנה כל הזמן שמחטא אדה"ר עד מתן תורה הי' מצב החינוך האנושי עומד בשפל, ולא הי' אפשר לעולם לקבל מדתו של אור התורה בשלמותה, ע"כ הי' גילוי אור ד' בעולם רק כפי זו המדה שהם יכולים לקבלה. אמנם הרי הי' כה טמון בעולם שיצא לעתיד למדרגה יותר רוממה ויהי' ראוי ג"כ לאור התורה. אי"כ במדרגות ההדרגה לעצמו ולזולתו, הי' אפשר שני דרכים. הא' הוא שישמור צעדיו כפי דרך החינוך הישר הראוי אל הדורות כפי מצבם בעת ההיא,

תמיד מפני הבחירה, והי' צורך בכמה סבות וצירופים עד שיוכלו לעמוד על האור של שלמות התורה שהאירה עלינו. וכיון שכבר נתגלה עלינו השי"ת כאור האלהי היותר שלם, ואין עינינו צופיות כ"א שיאיר לנו את פניו ונזכה לראות באור ההוא שכבר נתגלה אז ונעלם, וכדחז"ל ע"פ: "ושמחת עולם על ראשם" שכל אותן עמרות שזכו ישראל במתן תורה ונמלו מהם כולן חוזרות להם לע"ל, וזהו "שמחת עולם" שמחה שמעולם על ראשם, אי"כ כל הליכותינו אינן כ"א לרדוף אחרי האור האלהי המגולה לנו מכבר ונתרחקנו ממנו אחרי שהיה כבר קרוב לנו. ואין שייכת אצלנו כלל השתדלות להיות ראויים לאור יותר שלם ממה שהאיר בתורה. כי יודעים אנחנו שבתורה שהנחילנו, המדה גנוזה זאת כוללת כל השלמות הראוי' לאדם עד הגיעו לתכלית תעודתו שהיא המנוחה האמתית. אי"כ עלינו לא ניתן להאמר שנלך את ד', דמשמע כפי ערך הגילוי שנתגלה לנו, שאי אפשר לנו בשום אופן לבא למעלה זו, שנחיה כפי מצבנו הנאור שהיה לנו במתן תורה, כל זמן שהקלקולים עוד לא נתקנו לגמרי, ושאר שבעים ושעבוד מלכיות מעכב. ומכש"כ דאין שייך לומר כלל אצלנו שנלך לפני ד', דמשמע להכין למצב שיתגלה האור ביותר עד כדי להדריך בחינוך יותר עליון, כי התורה"ק היא כלל השלמת החינוך היותר מעולה, אשר יאתה לאדם ברום מעלותיו. ע"כ אחת היא האזהרה לנו, אחרי שנתרחקנו בעונינו מהאור האלהי שהופיע עלינו, עכ"פ נלך אחרי להשיגו, ולהכין את עצמנו וזולתנו להיות קרובים אליו, עד שיחדש ית' ימינו כקדם, ע"כ אין שייכת אצלנו כ"א אזהרה זאת של "אחרי ד' אלהיכם תלכו".

מבלי שישתדל להרחיב יותר את השלמות, עד שיהי' הזמן של ההשלמה היותר מעולה, שהיא אור התורה, מתקרב יותר. והדרך השני הוא, שהי' אפשר אז שישתדל להשלים עצמו וזולתו באופן יותר נשגב מכפי מצב הדור אז, כדי לבנות יסוד אל השלמות העתידה שתתקרב יותר. והנה אלה ב' המדרגות, ההולך במעלה הא' נקרא שהולך את האלהים ושוה להילוך הנוסד מאת הבורא יתברך בטבע הדורות וסדרם, כפי המדה שאור ד' מופיע בזה הזמן בעולם ולפי דרך השלמות הראוי לזה הדור, כי הדורות כשהם מתעלים יותר, נעשים ראויים למעשים יותר נשגבים הפועלים להשלמה יותר גדולה, אבל זה ההולך את האלהים, אינו נותן את לבו כ"א אל מצב השלמות שבדור אשר הוא עומד בו, לא כן ההולך לפני ד', הוא דואג על הדורות העתידים ועושה פעולות איך להדריך את העולם בשלמות כזו שיהיו ראויים אח"כ לחינוך יותר גבוה. ודבר זה היה החילוק שבמדרגת אברהם והאבות בכללם, ונח. נח הי' צדיק תמים בדורותיו, עושה הטוב והישר לפי חוקי השלמות הראויים לדור ההוא, אבל לא שם אל לבו להעלותם אל מעלה יותר רמה עד שיהיו קרובים יותר להיות ראויים לחינוך התורה. משא"כ אברהם, הוא העיר צדק ושכלל שלמות העולם ומכש"כ שלמות עצמו, לא לפי מדרגת מצב העולם בעת ההיא לבדה, כ"א היה משתדל להכין הכנה שיהי' ראוי אור אלהי יותר גדול להופיע בעולם. ע"כ קיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא נתנה", כי בודאי לא הי' העולם ראוי לזה כיון שלא נתנה התורה, אבל היו פעולותיו הטובות גורמות ומכינות את השלמות העתידה שתתקרב. ע"כ נקרא מתהלך לפני ד', פי' הפליג להתקרב אל נקודת השלמות יותר מהמדה שהציב השי"ת לאור האלהי לפי מצב הדור ההוא. ע"כ הי' הוא באמת הצור שעם הסגולה שקיבל את השלמות הקדושה האלהית, ממנו יצא. אמנם כל אלה הדברים לא נתנו להאמר כ"א עד מתן תורה, אבל כשהגיעה עת דודים לתן התורה, אז נתעלו ישראל במעלה היותר עליונה בדרך פלא, עד שלולא קלקול העגל כבר היתה השלמות היותר עליונה נכונה ומוזמנת מאת ד'. רק לא הי' אפשר שזו השלמות תמשך